

Evoluții specifice ale regimului comunist: Național-comunismul (1965-1989)

1. Definiție

Cultul personalității = venerarea excesivă a unui conducător aflat încă în viață.

2. Ceaușescu și **cultul personalității** (1965-1989)

- 1965 - după moartea lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, lupta pentru conducerea P.M.R. și a României comuniste a fost câștigată de Nicolae Ceaușescu (sprijinit de Ion Gheorghe Maurer și Emil Bodnăraș împotriva lui Gheorghe Apostol), considerat a fi singurul capabil să ducă mai departe politica de autonomie față de U.R.S.S.;

- cauzele apariției național-comunismului au fost următoarele: retragerea trupelor sovietice de pe teritoriul României (1958), politica de independență față de Moscova promovată de regimul dejist (începând cu anul 1962) și încercarea lui Nicolae Ceaușescu de a câștiga simpatia populației românești prin promovarea interesului național și a protocronismului.

I. Liberalizarea regimului (1965-1971):

Politica internă:

a. 21 august 1965 - adoptarea unei noi Constituții: denumirea statului Republica Populară Română s-a modificat în R.S.R. (Republica Socialistă Română), în textul legii fundamentale nu a mai apărut nici o referire la U.R.S.S., iar titulatura Partidului Muncitoresc Român s-a schimbat în P.C.R. (Partidul Comunist Român);

b. 1966 - adoptarea Decretului nr. 770: avorturile au fost interzise, scopul fiind creșterea natalității României ⇒ 1966-1989 - s-au născut aproximativ 2.5 milioane de copii („*generația decreștelor*”);

c. 1968 - Ceaușescu a denunțat anumite abuzuri și crime comise de Securitate în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și au fost eliberați deținuții politici: opoziționarilor regimului li s-a impus domiciliul forțat, au avut parte de verificări periodice și au fost șantajați de Securitate;

d. Au fost semnalate elemente ale „*dezghețului*” cultural: învățământul a fost reclădit pe baze naționale, s-a permis studierea limbilor străine (engleză, franceză și germană), alături de cea rusă, publicarea unor studii de literatură universală, traducerea unor autori clasici și reabilitarea unor scriitori interziși;

e. Pe plan economic, s-au amenajat hidrocentrale pe râurile interioare (Bicaz și Vidraru) și s-au construit termocentrale. Toate acestea au creat premisele independenței energetice necesare industrializării și detașării de U.R.S.S. Accentul a fost pus pe crearea unei puternice industrii grele (siderurgică, extractivă, metalurgică și constructoare de mașini), construindu-se zone „*industriale mamut*”, complexe industriale cu mii de angajați, însă deseori cu un nivel tehnologic precar („*Vulcan*”, „*Tractorul*”, „*Electroputere*”, „*Semănătoarea*”, „*Rocar*”, „*Electroaparataj*”, „*Dacia*”, „*Tricodava*”, „*Spicul*”, „*Danubiana*” și „*Hidromecanica*”);

f. Condițiile de viață s-au îmbunătățit, s-au construit locuințe (1981-1985: s-au dat în folosință peste 750.000 de apartamente) și s-a putut călători în străinătate (în statele comuniste).

Politica externă:

a. Iulie 1967 - România s-a implicat în medierea conflictului arabo-israelian (Războiul de 6 Zile: 5-10 iunie 1967), fiind singurul stat comunist care a menținut relațiile diplomatice cu statul evreu;

b. 14-18 mai 1968 - la București, a avut loc vizita oficială a președintelui francez Charles de Gaulle (1959-1969);

c. 20-21 august 1968 - „*Primăvara de la Praga*” (revoltă anticomunistă): invazia Cehoslovaciei de către trupele Pactului de la Varșovia a fost condamnată de România ⇒ Nicolae Ceaușescu a fost văzut drept „*speranța*” lumii comuniste spre o transformare în sens democratic;

d. 2-3 august 1969 - la București, a avut loc vizita oficială a președintelui american Richard Nixon

(1969-1972; 1972-1974), prima a unui șef de stat american în Europa de Est ⇒ îmbunătățirea relațiilor româno-americane.

II. Revenirea la practicile staliniste (1971-1989):

Politica internă:

a. Iulie 1971 - emiterea „*Tezelor din iulie*”, o serie de 17 propuneri ale lui Ceaușescu privind o mai eficientă educație comunistă a maselor, astfel inaugurându-se o „*revoluție culturală*” ⇒ instituirea și consolidarea cultului personalității conducătorului (alimentat de oportunist și spirit de turmă), ceea ce a reprezentat supralicitarea pe cale propagandistică a meritelor lui Nicolae Ceaușescu (prin poezii, portrete, volume omagiale, aniversări și manifestații publice menite a aduce laude „*iubitului conducător*”). Adesea s-au folosit apelative precum „*genialul cârmaci*”, „*cel mai iubit fiu al poporului român*”, „*personalitate excepțională a lumii contemporane*”, „*luptător pentru cauza dreptății, păcii și socialismului*”, „*geniul Carpaților*” și „*marele conducător*”, iar consoarta sa, semi-analfabetă, a fost „*savant de renume mondial*”, „*mamă iubitoare*” a poporului, iar din anul 1982 primul vicepreședinte-femeie din istoria României;

b. 17 decembrie 1971 - adoptarea unei noi legi privitoare la secretul de stat, prin care s-a interzis difuzarea sau publicarea în străinătate a oricărui material scris ce ar fi putut aduce prejudicii intereselor statului;

c. 29 aprilie 1974 - Nicolae Ceaușescu a devenit președinte al R.S.R., în urma amendării Constituției din anul 1965 ⇒ liderul român a început să își promoveze membrii propriei familii în funcții de stat și de partid (socialism dinastic);

d. 29 octombrie 1974 - adoptarea Legii sistematizării zonelor rurale ⇒ demolarea a peste două milioane de gospodării țărănești, pentru a câștiga mai mult teren pentru agricultură, și mutarea țăranilor la oraș;

e. Pe plan economic, situația s-a înrăutățit: criza economică care a debutat în anul 1975, dezvoltarea monoindustrială în multe zone din România, a slabei productivități în sectorul agricol și cel industrial (investițiile din industria petrolieră s-au dovedit a fi neviabile), a unor calamități naturale (inundațiile din mai 1970 și cutremurul din 4 martie 1977), a creșterii datoriei externe a statului comunist (11.4 miliarde de dolari) și a inițierii unor obiective grandioase (Transfăgărășanul: 1973; reluarea construcției Canalului Dunăre-Marea Neagră: 1976; Casa Poporului, actualul Palat al Parlamentului: 1983);

f. 1981-1989 - restricțiile impuse populației s-au accentuat, din cauza politicii guvernului român de a achita împrumuturile externe:

- raționalizarea alimentelor de bază (pâine, lapte, făină și carne), a energiei electrice (consumul de energie pentru populație a scăzut forțat cu 20% în 1979 și 1982, apoi cu 50% în 1983, iar în 1985 cu încă 50% față de anii precedenți), a căldurii și a combustibilului pentru mașini (a fost introdusă circulația alternativă, în zilele pare și impare ale săptămânii), au avut rolul de a limita importurile și de a crește exporturile;

- ca să mascheze criza de alimente (1 kg/lună de persoană, pe baza unei cartele), Iulian Mincu, medicul personal al lui Ceaușescu, a inventat un program de „*alimentație rațională*”, motivând că nu este sănătos ca un adult să consume mai mult de 3000 de calorii pe zi ⇒ produsele de import, precum cafeaua, au fost înlocuite cu surrogate (așa numitul „*nechezol*”), iar produsele alimentare pentru export au fost înlocuite pe piața internă cu surrogate (salamul cu soia), sau subproduse fără căutare la export (picioare și căpățâni de porc, numite ironic de populație „*adidași*” și „*calculatoare*”);

- elevii, studenții și militarii au adunat recoltele prin muncă voluntar-patriotică sau practică agricolă, eufemisme folosite pentru munca silnică, practica a devenit „*materie de studiu*” anuală în toate facultățile, „*nota*” obținută având pondere în calcularea mediei de absolvire.

g. Degradarea condițiilor de trai a dus la izbucnirea unor revolte și demonstrații (1-3 august 1977: greva minerilor din Valea Jiului; 16 februarie 1987: greva muncitorilor de la Întreprinderea Mecanică „*Nicolina*” din Iași; 15 noiembrie 1987: protestul muncitorilor de la Uzina de Autocamioane „*Steagul Roșu*” din Brașov, cărora li s-au alăturat cca. 8000 de locuitori ai orașului), repede înăbușite de autoritățile comuniste, și la accentuarea mișcării disidente anticomuniste (reprezentată de

Gheorghe Ursu, Doina Cornea, Lucian Pintilie, Paul Goma, Mariana Celac, Vlad Georgescu, Ana Blandiana, Andrei Gabriel Pleșu, Mircea Dinescu, Vladimir Tismăneanu, Stelian Tănase și Herta Muller).

Politica externă:

- a. 1-24 iunie 1971 - Nicolae Ceaușescu a vizitat Republica Populară Chineză, Republica Populară Democrată Coreeană, Republica Democrată Vietnam și Republica Populară Mongolă (1965-1989: Ceaușescu a efectuat 226 vizite de stat) ⇒ instaurarea cultului personalității în România, după modelul Chinei lui Mao Zedong (1943-1976) și Coreei de Nord condusă de Kim Ir-Sen (1948-1994);
- b. 1971-1988 - ca urmare a îmbunătățirii relațiilor româno-americane, România a beneficiat de „clauza națiunii celei mai favorizate” și integrarea în comunitatea internațională ca membră a G.A.T.T. (din limba engleză: *The General Agreement on Tariffs and Trade* = „Acordul General pentru Tarife și Comerț”), a Băncii Mondiale (1972) și a F.M.I. - Fondul Monetar Internațional (1972) ⇒ accesarea de importante împrumuturi financiare (11.4 miliarde de dolari);
- c. 30 iulie-1 august 1975 - la Helsinki, Nicolae Ceaușescu a participat la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa și a semnat, alături de alte 34 de țări participante, Actul Final: Occidentul a recunoscut statele comuniste, iar acestea și-au asumat să respecte drepturile omului;
- d. 2-3 august 1975 - la București, a avut loc vizita oficială a președintelui american Gerald Ford (1974-1977);
- e. 24 decembrie 1979 - Ceaușescu a denunțat invazia militară sovietică din Afghanistan (1979-1989).
- 25 decembrie 1989 - ca urmare a izbucnirii Revoluției anticomuniste din România, Nicolae și Elena Ceaușescu au fost arestați, judecați și executați pentru fapte de genocid, subminarea economiei naționale și pentru încercarea de a fugi din țară.

3. Urmări

- apariția și consolidarea cultului personalității liderului suprem;
- creșterea nemulțumirilor populare și tensionarea relațiilor sociale, ca urmare a înmulțirii privațiunilor impuse de regimul comunist (așa numita decadă optzecistă);
- izbucnirea Revoluției din decembrie 1989, înlăturarea comunismului și instaurarea regimului democratic.

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=NyLoC7FyeZk>

<https://www.youtube.com/watch?v=fA4yShLeaog>

https://www.youtube.com/watch?v=c4_sVF7FCLE

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitrescu, Doru, Manea, Mihai, *Mic dicționar enciclopedic de termeni istorici*, Editura Meronia, București, 2008.
2. Barnea, Alexandru (coordonator), Manea, Vasile Aurel, Palade, Eugen, Teodorescu, Bogdan, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2007.
3. Petre, Zoe (coordonator), Căpiță, Carol, Stănescu, Ecaterina, Lung, Ecaterina, Livadă-Cadeschi, Ligia, Ciupală, Alin, Țurcanu, Florin, Vlad, Laurențiu, Andreescu, Sorin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corint, București, 2008.
4. Adăscăliței, Felicia, Lazăr, Liviu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Corvin, Deva, 2007.
5. Băluțoiu, Valentin, Grecu, Maria, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007.
6. Scurtu, Ioan, Cristea, Niculae, Curculescu, Marian, Dincă, Constantin, Soare, Aurel Constantin, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Economică Preuniversitară, București, 2008.
7. Dondorici, Florentina, Lica, Elena Emilia, Poamă, Emil, Ionescu, Vasile, Osanu, Octavian, Stoica, Relu, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Gimnasium, București, 2008.
8. Stan, Magda, Vornicu, Cristian, *Istorie: Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Niculescu ABC, București, 2015.
9. Bărbulescu, Mihai, Deletant, Dennis, Hitchins, Keith, Papacostea, Șerban, Teodor, Pompiliu, *Istoria României*, Editura Corint Educațional, București, 2014.
10. Deletant, Dennis, *România sub regimul comunist*, Editura Fundației Academia Civică, București, 2012.
11. Tismăneanu, Vladimir, *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc*, Editura Polirom, Iași, 2005.
12. Soare, Florin S. (coordonator), *Politică și societate în epoca Ceaușescu*, Editura Polirom, Iași, 2013.
13. Popa, Cosmin, *Elena Ceaușescu sau anatomia unei dictaturi de familie*, Editura Litera, București, 2021.
14. Popa, Cosmin, *Intelectualii lui Ceaușescu și Academia de Științe Sociale și Politice (1970-1989)*, Editura Litera, București, 2021.